

Rajko Nahtigal

PISMA PROF. RAMOVŠA
OD DOCENTURE DO PROFESURE

48¹

Ljubljana 28/11. 18

Velespoštovani gospod profesor!

Lepa hvala Vam za pismo. Bil sem pri Bambergu radi Jagičeve fotografije. Pošljite fotografijo (dobro je, da bi imela avtogram) takoj na tale naslov: *A. Krampolek, Wien IV, Viktorgasse 14*. Ta tvrdka izdeluje vse klišeje za Bamberga, ki je tudi takoj pisal, da pride iz Gradca fotografija, za katero naj priredi kliše. Obenem je pridejal pismu velikost strani »Časopisa«, da ve oni na Dunaju ubrati pravo velikost. Bamberg ima v zalogi tudi še lep Kunstpapier, ki ga bo v to svrho porabil. Pošljite torej takoj na Dunaj. Stvar bo v enem tednu dovršena. Iz Lpskega še ni črk. Vendar pa leži tu pismo z dne 16. nov., kjer pravi livarna, da ima vse pripravljeno, da pa radi neugodnih razmer si ne upa odposlati. Zdaj, ko je promet že varnejši, je Bamberg, dne 18. t. m. odpisal, da naj le takoj pošljejo. Zato sem sklenil, še 14 dni počakati. Če v tem času ne bo prišlo, se odpeljem v Zagreb iskat. Pošljite *drobne vesti* in vse, kar je potrebno, ker se z delom lahko takoj gre dalje. Glede Grafenauerjeve razprave smatram tole za ugodno: kakor hitro so črke tu, se stvar stavi in dostavi Graf. v korekturo. Ako ste zato, bi korekturo potem še jaz pregledal, da ne bi vandrala v Gradec — in to radi tega, ker bi šlo s tiskom hitreje naprej in bi potem pač takoj po novem letu izšla druga dva snopiča. Z Bambergom sva se o tem menila in je bil istih misli. O velikosti Graf. razprave bi že poročal. Vrstitev razprav pa je že prof. Kaspret Bambergu sporočil. Bamberg je po političnem prevratu še mnogo bolj prijazen in naravnost vesel, da se »Časopis« pri njem tiska. Tudi se zdaj prav agilno briga zanj.

Tista »Izjava«, o kateri sem zadnjikrat pisal, ne bo tiskana, ker jo je kulturni odsek umaknil in le predložil vladi, a javnosti ne bo zagledala ne v Časopisu kot tudi drugod ne.

¹ Nadaljevanje. Glej Slavistična revija 1935, VII, 1—2, str. 90—104.

Iz pisma spoznam, da bom najbrž po 7. januarju še pričel s predavanji v Gradcu. No, zdaj bo že šlo, ker so razmere že precej boljše. Predvsem ni več na železnici gneče in nevarnosti, da se promet ustavi in tudi vožnjo imam že ceno.

Poročati Vam imam še mnogo drugih stvari. Znanstveni pododsek imenovanega kulturnega odseka obravnava zdaj v svojih sejah 1.) ustanovitev knjižnjice; 2.) ustanovitev vseučilišča, 3.) akademije. V kolikor so zdaj predlogi že dovršeni, Vam lahko poročam.

Ad 1.) združitev licealne, muzejske, stare semeniške in frančiškanske, goriške in ljubljanske mestne ter Matičine knjižnjice in arhivov. Slovenski bibliotekarji (Žmavc in Heric [Praga], Žibert, Prijatelj, Kidrič [Dunaj], Glonar) se pokličejo takoj sem, da izvedo koncentracijo. Posebno Glonar, o katerem sem menil, da je še doma, dobi najbrž v najkrajšem času poziv za Ljubljano in bo prideljen muzeju, da uredi to knjižnjico. Verstovšek je o Glonarju že obveščen in ga je najbrž že pozval ali pa ga bo vsak čas. Odslej se vsi dolžnostni eksemplarji iz cele Jugoslavije pošiljajo licej. knjižnici. Narodna vlada naj stavi zahtevo na nemško-avstrijski državni svet za pridobitev slovenskih stvari iz dvorne knjižnice, graške knjižnjice in arhiva. Kompenzacija na drugi strani. Za knjižnjico se zgradi novo poslopje, začasno pa adaptira »Narodni dom«. — Vsi ti predlogi so že na pisalni mizi Narodne vlade in bodo nadaljnji ukrepi gotovo kmalu sledili. Glede nakupa knjig, časnikov etc. — vse to pa bodo že naloge bibliotekarjev, ko pridejo semkaj. Glede slovenske univerze smo stavili vladi *nujen* predlog, da se takoj ustanovita v Zagrebu in Belgradu stolica za slovenski jezik in za slov. slovstveno zgodovino, ker slovenski dijaki, ki bodo odslej tam študirali, za ta predmet nimajo predavanj in eksaminatorjev. Glede veljave semestrov in izpitov etc. se je odpeljal Verstovšek ravno v Zagreb. Glede predlaganja akademičnih moči (jemali so se v poštev Grafen. Kidrič Breznik in jaz 2 za Zagreb, 2 za Belgrad) smo naročili vladi, naj dobi informacije od Vas in Jagića. Računali smo namreč s tem, da ostanete Vi kot slavist v Gradcu. Po zadnjem pismu je to precej drugače. Hočem Vašo namero pri prihodnji seji, t. j. v torek, dne 3. XII. omeniti in če le morete, mi dajte že do takrat kaj več sporočiti, da event. o tem obvestimo vlado. Kakor in če prav razumem, je Vaš namen priti v Zagreb kot slavist zagrebške univerze, torej ne kot slovenist. Potemtakem bi bili kljub temu stolici za slov. jezik in slovstveno zgodovino še prosti. Gotovo prejmete o tej stvari

že kak odgovor od dr. Kramerja.¹ Sporočite pa mi o vsem tem kakor mogoče hitro, da vemo tu, kako najbolje ravnati. Odkrito pa Vam povem, da nimam in ne čutim nobenega pravega veselja za Gradec in da bi najraje videl, da me ne bi bilo nikdar več tjakaj; ravno tako odkrito pa si želim, da bi tudi Vi prišli v Zagreb. Kakor čujem, nameravajo Nemci preseliti univerzo iz Črnovic v Solnograd. Tako mogoče tudi moje predlaganje za slavista na tej univerzi še ni čisto pokopano, kot sem doslej mislil in reči moram, da grem rajši tja kot v Gradec, najrajši pa bi seveda bil v domovini. Edina zapeljivost v Gradcu bi bila dober znanstveni aparat, ki je tam že urejen. No, pa o tem mi boste že poročali po dogovoru z Meringerjem. Če pa se bi mi kolikorkoli osnovala eksistenca v domovini, jo sprejemem rajši kot ordinarjat v Gradcu.

Glede slovenske univerze smo tegale mnenja. Ustanovi se potem, ko bo knjižnica v redu in inštituti v Ljubljani (ali Trstu, če bo naš). To bo trajalo še nekaj let. Ta čas pa se porabi tudi zato, da se vzgoje akademične sile. Pri teh smo delili 2 kategoriji: v I. pridejo moči, ki imajo že venio legendi in ki so v svojem sedanjem poklicu dokazale usposobljenost za znanstveno delo t. j. poleg vseučiliških profesorjev in docentov — Slovencev še tile: Ljudmil Hauptmann, Dr. Lončar, Grafenauer, Breznik. V II. kategorijo pa pridejo možje, ki pojdejo še z vladno ustanovo študirat v inozemstvo in si tam pridobe venio legendi, to so: Veber, Oswald (filozof), Rudolf Grošelj (matem.), Pavel Grošelj (biologija), Regen (zoolog. pride v I. kategorijo), Ilešič (za pedagogiko), Šarabon (geografija), Hinterlechner (petrografija, I. kategorija), Milko Kos (zgodovina), Juvančič (romanistika), Kelemina (germanistika), Oštir (primerjajoče, I. kategorija), Arneje (grščina), Seliškar (botanika), Žigon (renesansa), Mantuani (krščanska, polatinska umetnost) — računamo s tem, da prevzame Walter Schmidt prehistorijo. Mogoče sem v naglici na koga pozabil. Če se Veber tačas habilitira, pride v I. kategorijo. Ti predlogi še niso pri vladi, ker jih v prihodnji seji izpopolnimo. Mnenja smo, da gredo ti možje študirat tjakaj, kjer je za to stroko nekaj centrum in da se po možnosti tamkaj tudi habilitirajo, po habilitaciji pa vrnejo ali na svoj sedanji poklic ali na zagrebško univerzo, ki bodi matica slovenske. Govorili smo tudi o tem, da kakor bodi slovenistika zastopana v Zagrebu in Belgradu, naj bo na bodoči slovenski univerzi zastopana tudi srbo-

¹ Poslal sem mu po zadnjem knjižničarju graškega slavističnega seminarja pismo, pa mi ni nič odgovoril, trdil je celo, da ga ni prejel. Bil je od onih, ki niso bili naklonjeni slovenski univerzi.

hrvaščina (jezik in literatura) in tudi še češčina, kakor bo tudi gotovo v Pragi ustanovljena stolica za jugoslovanščino.

O vsaki seji Vam hočem podati odslej poročilo, da boste o vsem sproti informirani. Prihodnjič hočem sprožiti debato o Vašem mnenju glede akademije in našem Časopisu kot nekakim njenim glasilom. Da pa dobi Časopis državno podporo, je sigurno in hočem to vzeti takoj v pretres.

Breznik mi že v torek, ko pride k seji, prinese nekrolog Škrabčev (pravi, da ga bo za 6—8 tiskanih strani in garantira, da bo zelo dober). Glede pisca za zgodovino starega veka Vam že še v kratkem sporočim.

Za častno mesto sourednika »Časopisa« me hočete narediti? Če bi že do tega res prišlo, potem bi prosil, da bi imel pri njem eno pravico in dolžnost: kakor hitro bodo ugodne, stare razmere in ko se bo Časopis tudi že mogel razširiti, da prevzamem v njem oddelek za historično in sedanjo slovensko dialektologijo.

Ali imate že kaj tvarine za II. letnik? Jaz imam v delu daljšo razpravo. Imam namreč nek koroški protestantovski rokopis iz XVII. stoletja z zelo interesantno vsebino. Namignil sem na to že v članku o slovenistiki in Arhivu. Tudi jezik je interesanten. Sporočite mi o tem, da vem, ali naj pripravim to za Časopis; sicer bi poslal v Archiv. Tudi razpravo o »smagi« bom to zimo zaključil in namenil Archivu. Zdaj, ko pride Lončar v Ljubljano, ga bom gotovo pridobil že za prihodnjo številko.

Sicer živimo tu doli dobro. V svobodi se človek lepo giblje, to šele zdaj čutimo. Jaz se prihodnji teden preselim v Čopovo ulico št. 10/I. nadstropje, vendar bom do 5. decembra še tu. Če mi takoj odgovorite, mi pišite še na stari naslov. Šlebinger je bolan; vendar je mnogo boljši; že dni ga obiščem in če ima bibliografični del že gotov, ga bom nesel kar k Bambergu, ne?

Pozdrav od hiše do hiše. Pozdravite mi Vebra in Zelenika.²

S toplimi priporočili in lepimi pozdravi

(Pismo)

Vaš vdani, zvesti učenec Ramovš

Velespoštovani gospod profesor!

V naglici javljam. Pri seji komisije za vseučilišče dne 10/XII. 18. se je stavil vladi predlog, da se Vas nemudoma imenuje za prof. za splošno

² Bivši graški slušatelj, germanist.

slovansko filologijo v Zagrebu in imate pričakovati imenovanje s 1. januarjem 1919. Pošljite *takoj* na poverjenišstvo za uk in bogočastje, Ljubljana, Bleiweisova cesta 10/II. svoj *curriculum vitae* in eventuelne druge dokumente, sklicevaje se na gori omenjeni sklep in poudarjaje, da reflektirate na Zagreb, Toliko v kratkem. Drugi sklep je ustanova stolice za slovenski jezik, združena z mojim imeno(vanjem)³

50

Ljubljana 18./12.

Velespoštovani gospod profesor!

Da mi ni treba še enkrat pisati, Vam kar v konceptu pošljem zapisnik. Včeraj je bila zopet seja, koncept Vam že še pošljem. Ilešič je pričel intrigirati proti meni. Kakor sem danes v pojasnjenje čul, je cela intriga v zvezi z Ivanom Hribarjem in politično stranko JDS. Včeraj je bilo mnogo govora o tem. Posebno se je zastavil za Ilešiča dr. Plemelj. Faktum je, da je Ilešič, ki sam ne prihaja k sejam, naščuval gotove člane proti temu, da bi jaz zastopal stolicu za slovenski jezik. Meni se je zbog tega vse zagabilo in če bi za bližnjo bodočnost imel v tujini kolikor toliko eksistence, bi pljunil na vse vkup in se iz tujine umakne⁴ — in naj Ilešič prevzame stolicu, na sramoto znanosti in univerze. To ni več moja stvar! Vendar je večina članov komisije zame. Da se ognejo vsakršni pristranosti, je odšel danes dopis na Jagića in Vas, da podate strokovno mnenje o meni in Ilešiču in izpoveste, kdo je bolj sposoben. Prosim Vas le, da to svojo sodbo takoj po prejemu dopisa utemeljite in takoj odpošljete na predsednika, dr. Majarona.

Meni se gabi i to, da vse izgleda kot nekaka konkurenca z Ilešičem. Če bi bil nasprotnik res znanstvenik, bi ne rekel nič. Ali Ilešič? No, pa svojega mnenja o njem nočem Vam natvesti, da ne bi izgledalo, kakor da ga Vam hočem sugerirati. Prosim le za takojšen odgovor.

Ne bi reflektiral na stolicu, da nisem načel že zadnjih svojih novcev, ki jih je vojna draginja tako brž požrla. Sicer pa sem slednjič voljan, pustiti tudi akad. karijero, iti na srednjo šolo in v prostem času privatno študirati. Bom sicer manj naredil, vendar toliko še vedno kot Ilešič.

³ Pismo je bilo napisano na enem samem listu, ker je na drugi strani »PS. Vašim malčkom je prinesel pri meni Miklavž darila...«, da si jih pa ne upa že zdaj poslati. Tam je tudi podpis »Ramovš«. Pismo, list, je v sredi s škarjami prerezan, zakaj, ne vem več. Najbrž so bili na drugi polovici kakšni Ramovša se tičeči podatki, ki jih je bilo treba komu poslati ali dati.

⁴ ? Najbrž bi imelo stati »in se v tujino umaknil«.

Preobraženski (Vaše pismo o njem sem dobil) naj stori enako kot Veber: curriculum vitae z navedbo dosedanjih spisov in načrtom dela svojega naj pošlje vseučiliški komisiji, Bleiweisova cesta 10/II. Omeni naj, da obvlada slovenščino in da želi se habilitirati na slov. univ. Temu pridenite še Vi toplo in natanko utemeljeno priporočilo.

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili!

Vaš vdani, zvesti učenec Ramovš

(Pismo)

(V pismu omenjeni koncept zapisnika seje vseučiliške komisije):

II. redna seja vseučiliške komisije pri Narodni Vladi SHS v Ljubljani. Čas: 10. dec. 1918 ob 5^h pop. — kraj: Bleiweisova cesta 10/II (knjižnica). Navzoči: gg. Dr. Majaron, dr. Švigelj, dr. Metod Dolenc; prof. dr. Žmavc, dr. Kušar; bogoslovci dr. Zore, dr. Ušeničnik, dr. Srebrnič; zdravniki dr. Kraigher, dr. Oražem, dr. Zalokar; inž. Pavlin; vladna zastopnika višja šolska nadzornika dr. Grafenauer in dr. Poljanec; docenti: eksc. Žolger, dr. Pitamic, dr. Jesenko, dr. Rostohar in dr. Ramovš.

Predsednik otvori in pozdravi na novo došlje člane gg. dr. Pitamica, dr. Dolence, dr. Zalokarja in dr. Jesenka ter prebere dopis prevzvišenega knezoškofa, ki imenuje namesto dr. Janežiča za zastopnika bogoslovnih ved prof. dr. Srebrniča.

Tajnik prebere zapisnik zadnje seje, ki je nato odobren.

Glede prve točke dnevnega reda, organizacije dijaških podpor izjavi dr. Rostohar, da je to zadevo vzela vlada v svojo skrb in jo poverila komisiji, ki se je specijelno za to izbrala. To izjavo vzame vseučiliška komisija na znanje in preide k drugi točki dnevnega reda:

Personalialia: Ker prof. dr. Ant. Breznik ni navzoč, pojasni dr. Ramovš na kratko dosedanje delo znanstvenega pododseka kulturnega odseka pri Narodnem Svetu. Komisija sklene, da se za prihodnjo sejo povabi g. predsednika imenovanega pododseka, da poda podroben referat.

Nato referira doc. dr. Rostohar in razvija načrt ureditve osebnega vprašanja. Smatra za temeljno vprašanje delitev akad. učnih moči bodloče univerze v tri skupine: 1.) moči, ki so že usposobljene, t. j. ki imajo že venio legendi; 2.) moči, ki se morejo v bližnji bodočnosti habilitirati in 3.) moči, ki se imajo vzgajati za habilitacijo.

V špecializiranem pregledu teh treh točk navaja sledeče:

ad 1.) vse habilitirane moči naj se vpraša, ali reflektirajo na zagrebško vseučilišče; na pozitiven odgovor naj pošljejo vse dokumente, ki jih

običaj zahteva, na poverjeništvu za uk in bogočastje, ki naj še natančneje določi pot ureditve.

ad 2.) moči, ki se morejo že v bližnji bodočnosti habilitirati, naj uberejo dosedanje običajno pot habilitacije, t. j. naj predlože svoje habilitacijsko delo in curriculum vitae dekanatu fakultete v Zagrebu, na kateri se nameravajo habilitirati;

ad 3.) te moči tvorijo pravi naraščaj akad. učnih moči. Vsak reflektant naj se obrne na vseučiliško komisijo s prošnjo, ki naj ji priloži curriculum vitae in event. dela; vseuč. komisija odloča potem o načinu podpore. Dodatno omeni k tretji točki eksc. Žolger, da naj se uradnikom, ki spadajo semkaj, da dopust, drugim pa podpora, da se morejo nemoteno in neovirano posvetiti svojim znanstvenim delom. Glede del naj stopijo reflektanti v stik z dotičnimi referenti vseučilišča.

Pri razbiranju strok se ugotovi, da so habilitirani pri pravoslovni fakulteti že gg. eksc. Žolger za upravni nauk in upravno pravo; izr. prof. dr. Pitamic za upravni nauk in upravno pravo ter pravno filozofijo, dalje vseuč. prof. v Frankobrodu dr. Žižek za statistiko in trgovsko ter menjično pravo. Dr. Žolger in dr. Pitamic, ki reflektirata na zagrebško vseučilišče, naj se takoj imenujeta, dočim vprašaj vlada dr. Žižka, je-li voljan priti v Zagreb, nakar naj se ga na pozitiven odgovor takoj imenuje.

Dr. Majaron opozori na to, da je treba gotove discipline *takoj* zasedeti, tako n. pr. stolicu za civilno pravdni red. Kot učno moč za to stroko predlaga dr. Dolenc Skumoviča. Dr. Majaron karakterizira dosedanje delovanje Skumoviča in na predlog eksc. dr. Žolgerja se sklene sledeče: Skumovič naj predloži vseučiliški komisiji svoj curriculum vitae, kjer naj natanko poda vsa svoja dela ter izbere momente, ki argumentirajo njegovo kvalifikacijo. Dr. Majaron prevzame to obvestilo.

Kot učne moči druge kategorije so bili navedeni Kušej za kanonsko pravo, Škerlj za trgovsko in menjično pravo, Dolenc za kazensko pravo in kazenski pravni red in Eller za finančne vede in finančno pravo.

Pri tretji kategoriji bi prišli v poštev: Brezigar za narodno gospodarstvo in Sagadin za upravno pravo.

Dr. Pitamic predlaga, da se ustanovi na pravni fakulteti stolica za sociologijo in politične vede.

Za modroslovno fakulteto ugotovi dr. Ramovš, da so nujno potrebna takoj predavanja iz splošne slovanske filologije, ki na zagrebški univerzi niso zastopana, kakor tudi ustanovitev stolice za slovenski jezik in slovensko slovstveno zgodovino. Pri nadaljnjem prereševanju so bili stavljeni predlogi, da se za splošno slovansko filologijo imenuje vseuč. prof.

dr. Rajka Nachtigalla, ki reflektira na to, kar se razvidi iz njegovega pisma dr. Ramovšu, ki pismo pred komisijo prebere, za slovenski jezik docenta dr. Ramovša, za slovensko slovstveno zgodovino pa po izvedeni habilitaciji, ki je že v teku, dr. Grafenauerja. Na zagrebškem vseučilišču naj se imenujejo docent dr. Jesenko in prof. dr. Plemelj, ako reflektira na to, ter docent dr. Rostohar.

Med naraščajem akad. učnih moči se imenuje sledeče osebe: Lončar, Hauptmann in Milko Kos: zgodovina; Šarabon: geografija; Seidel: geologija; Hinterlechner: mineralogija; inž. dr. Turk: kemija; Prezelj: fizika; Regen: zoologija; Pavel Grošelj: biologija; Mal: historične pomožne vede; Kelemina: germanistika; Juvančič: romanistika.

Omenjeno naštevande izzove živahno debato o forsiranju celega vseučiliškega vprašanja; debate so se vdeležili eksc. Zolger, doc. Rostohar in Ramovš, prof. Pitamic, dr. Majaron, doc. Jesenko. Plod debate je na kratko ugotovitev potrebe vseučilišča v Ljubljani, ki naj ga dosežemo potom zdrave, naravne podlage in smotrnega dela, ki zahteva svoj čas za to.

Teoretična debata je bila na predlog dr. Zalokarja zaključena z resurmejem, da naj se habilitiranci, ako reflektirajo na to, imenujejo takoj na zagrebški univerzi, kakor je bilo govoreno. Sprejet je bil poleg tega predloga tudi predlog za ustanovitev stolice za slovenski jezik in stolice za slovensko slovstveno zgodovino v Zagrebu.

Ob koncu naznani g. podpredsednik dr. Zore, da ima glede bogoslovne fakultete spomenico. Ker je ura že pozna, se jo sklone predlagati na prihodnji seji.

Konec seje: 1/8^h zvečer.

51

Ljublj. 21./XII. 18

Velespoštovani gospod profesor!

Vaše zadnje pismo sem prejel, razumem Vaš položaj in le iz srca želim, da bi se vse kar najlepše izteklo. Glede Vaših skrbi o selitvi, predvsem rodbine, tudi upam, da ne bo delala prevelikih težav. Kolikor smo tu informirani, bo vlada v Zagrebu za vsakega profesorja preskrbela že naprej stanovanje in sicer za oženjene 4, za samce 2 sobi. V aprovizacijskih zadevah pa je Zagreb na dobrem, predvsem hvalijo aprovizacijo univerze. Pa o vsem tem kaj več, ko bo aktualno.

Pametno je, da do trenutka, ko dobite v roke dekret za Zagreb, v Gradcu ničesar še ne sprostite in da šele po tem trenutku spravite likvidacijo v tek.

Včeraj in danes sta bila v Ljubljani Kidrič in Prijatelj. Kidrič se je že odpeljal v Slatino k družini, Prijatelj gre za božič na svoj dom in se potem vrne na Dunaj. Prišla sta se radi sebe informirat in sta prinesla spomenico, tičočo se bodoče knjižnice in državnega arhiva. Dalje še o kulturnih institucijah, n. pr. učeno društvo, konservatorij etc. Baje bo po končani likvidaciji Kidrič prišel kot vodja na knjižnice, Prijatelj pa za dobo vreditve za referenta v kulturnih zadevah k poverjeništvu za uk in bogočastje. Toliko po ustnem sporočilu Verstovška.

Govorili smo obširno o organizaciji slavističnega pouka na vsučilišču in ker smo bili vsi trije istega mnenja, mi je prišlo na misel, da bi bilo velike važnosti, ako bi Vi, kot poklican faktor in reprezentant, napisali o tem nekako spomenico, ki bi jo poslali na vsučiliško komisijo, v roke dr. Danila Majarona. Oba sta to mojo misel pozdravila.

Hočem Vam najprej utemeljiti, kako da sem sploh na to misel prišel. V komisiji so se pojavile različne politične intrige, kar morete spoznati že iz mojega zadnjega poročila o Ilešiču. Treba pa je vsem takim intrigam enkrat za vselej zapreti pot. Ljudje v komisiji ne vedo, kaj je potrebno in zakaj je potrebno. Lehko bi jim jaz tolmačil in utemeljeval, kar imam za pravo, a saj veste; ker pri slavistiki nehotе tangiram sebe, bi morda izgledalo tako, kot da prodajam »židovsko blago«. Sempatja lahko kaj povem, kadar se tiče drugih oseb. Hotel bi pa, da se v principu razpredejo vse misli. In tako je najbolje, da bi Vi napisali neko spomenico, ki naj vsebuje načrte o slavističnem pouku na slov. univerzi. Menili smo se danes takole: neobhodno so potrebne štiri glavne stolice in sicer: 1.) stolica za splošno slovansko filologijo (slovničarski del); imetnik bi bili Vi; 2.) stolica za splošno slovansko fil. (literatura) — Prijatelj; 3.) stolica za slovenski jezik — jaz; 4.) stolica za slovensko literaturo — Kidrič. Še par personalij vmes. Ker smatram Ilešiča le za trenutnega konkurenta, ki odpade, kakor hitro se še posameznim članom komisije razbistri pogled, imamo računati le še z enim, resnim konkurentom, čegar habilitacija v Zagrebu je že v teku, namreč z Grafenauerjem contra Kidrič. Za Vaše mnenje vem, vendar je položaj tak, da ne moremo preko Grafenauerja. Kidrič je radi tega že danes rekel, da mora pač že računati s tem, da gre vsučilišče mimo njega. Meni bi ga bilo močno žal in zato študiram in študiram, da bi našel kak modus, ki bi vstregel obema. Vendar ničesar ne iznajdem. Mogoče se Vam posreči kaj. Mogoče bi se dalo vrediti tako, da bi Kidrič za dobo provizorija v Zagrebu vodil dela v knjižnici v Ljubljani in bi šele po ustanovitvi v Ljubljani dobil stolico.

Mislim namreč, da bi tudi dve stolici za slov. literaturo v Ljubljani, lahko eksistirali.

Drugo vprašanje je tole: zagrebško vseučilišče, Verstovšek in tudi komisija stoje na stališču, da se mora vsaka učna moč habilitirati. Že jaz sem bil v prvi seji proti temu in sem povdarjal, da tudi mi lahko rabimo staro prakticirano izjemo, da se strokovnjak, ki je z svojimi deli pokazal vsposobljenost, lahko brez habilitacije pokliče in imenuje. Tu imam predvsem v mislih Kidriča in Prijatelja. Prvi je bil itak že predlagan za extraordinarija, da bi se pa Prijatelj zdaj še habilitiral, je pa tudi smešno. Omenite i to v spomenici s kratko vtemeljitvijo.

Prvi dve imenovani stolici naj dajeta splošno podlago: tako prva (Vaša): starocerkvenoslov. jezik in literaturo, primerjajoče slovansko jezikoslovje, slovanska fonetika, medsebojno razmerje raznih starih tekstov, sorodnost slov. jezikov, slovanske starožitnosti itd. Druga (Prijatelj): zgodovina (kulturna) slovanskih narodov. Tretja (jaz): historija slov. jezika; slov. dialektologija; slovenska fonetika; izdajanje starih tekstov. Seminar tretje bi prevzel tudi naloge, zbirati gradivo za slov. histor. slovnico in dialektol. karto. Četrta (Kidrič — Grafenauer): kulturno-estetska zgodovina slov. slovstva. Zdi se mi važno, da bi nekatera slov. protestantska unika, ki so nam od rok (v Nemčiji), n. pr. Trubarjevi sv. Pavla listovi, Tulščak etc. izdali, kar bi tudi prevzel seminar.

Za vse štiri panoge bi bil en seminar s pododdelki, dovolj veliko čitalnico s priročno knjižnico. Ni izključeno, da dobimo graški slovanski seminar semkaj. Ubrala se je tozadevna že pot, vendar je vse tajno in strogo.

Podobne spomenice so došle zdaj že 3; omenjena Kidrič-Prijateljeva, potem Milka Kosa o arhivih in Zarnikova o naravoslovnih inštitutih. Zato tudi bi bila Vaša zelo na mestu in velike važnosti.

Upam, da boste našli toliko časa in miru, da boste v najkrajšem času mogli to učiniti.

Drugih novic ni. V ponedeljek je zopet seja in Vam takoj sporočim. Prijatelj je tu sprejel svojo drugo korekturo in jo tudi tu opravi, da gre hitreje. Brezniku sem danes poslal korekturo nekrologa. Od Šlebingerja v kratkem dobim. Iz Lipskega še ni nič, a vsak dan pričakujemo, ker je zdaj promet odprt.

Prav vesel in srečen božič v nadi, da bo čez eno leto mnogo lepši, želim Vam in vsem Vašim dragim! ...

Pozdrave od moje žene.

Z lepimi pozdravi in priporočili

(Pismo)

Vaš vdani in zvesti učenec Ramovš

Velespoštovani gospod profesor!

Dolgo Vam že nisem pisal, a ne iz brezbrižnosti, marveč ker sem vedno čakal, da Vam bom mogel povedati kaj večjih novic. Vendar to čakanje gre že ad infinitum.

Prejel sem danes Vašo pošiljatev, za katero se Vam toplo zahvaljujem. Omeniti jo hočem v Ljubljanskem Zvonu, da tako tudi širši slovenski krogi kaj zvedo.

Glede vseučilišča smo menda tako daleč kot smo bili. Odgovor smo poslali v Zagreb, a tam se menda malo menijo. Celo glede dijaštva je zelo slabo. Obljubili so Hrvatje, da bodo slovenski dijaki obedovali v hrvaški menzi, ko pa je prišel trenotek, da bi začeli izpolnjevati, so snedli svojo besedo. Prišlo je tako daleč, da so dijaki slovenski dobivali hrano le vsak tretji dan in so se naposled razšli vsak na svoj dom. To je bratska milost. Zdaj so vendar pritisnili na bračo in se upa doseči boljših uspehov. Vsi tu, komisija in vlada, prihajamo do spoznanja, da je najbolje, da ne prosjачimo dosti v Zagrebu. V petek se odpeljejo predsednik in podpredsednik in Verstovšek v Beograd. Predložiti hočejo osrednji vladi sklep, da se takoj ustanovi v Ljubljani vseučilišče (tudi s tehnično fakulteto), ki naj se otvori jeseni in naj da vlada za to na razpolago sredstva. To je pač najpametnejša misel in najboljši izhod. Z napeto radovednostjo pričakujem že povratka iz Beograda. Potem bomo vsaj vedeli, pri čem da smo, ker vsaj to bodo gotovo dosegli, da osrednja vlada da Zagrebu ukaz, da se naše želje rešpektirajo in hitro rešujejo. — Jutri pride v Ljubljano Hinterlechner, ki je predsednik likvidacijske komisije za kulturne zavode na Dunaju, ki je že pričela z delom. Donese nam tozadevne sklepe (napravljene skupno s Čehi). V četrtek ima komisija v tej stvari sejo.

Govoril sem s Škabernetom (da nisem prej o tem Vam poročal, je krivo to, da je bil Škaberne 3 tedne na dopustu) in mi je rekel, da imate tudi Vi polno pravico do dijet, ker je bil ustanovni akt za komisije tako sestavljen, da je vsak docent član in kot tak vabljen.

Če bi res prišlo do jesenske otvoritve v Ljubljani, kar bi bilo pač i za Vas najlepše, ker tu bi že dobili stanovanje in tudi glede hrane ni na slabem, bi bili slavisti na dobrem. Vlada je namreč že v pogajanjih z Jagićem za knjižnico in je bila takoj pripravljena dati 70.000 kron in

baje se ne upira, dati tudi več, če bi Jagić več zahteval. Slišal sem tudi, da nameravajo čimprej mogoče dobiti Kidriča in Prijatelja dol. Ne vem pa, koliko je na tem. Faktum pa je, da se je prva nervoznost pomirila in da gre le počasi vse bolj v redni tir.

Glede časopisa bi bilo dobro, da bi g. Kaspret tisti Kosov pregled čimprej poslal. Zdaj je vse dovršeno. Šlebinger ni mogel podati celega bibliografskega pregleda, marveč samo za jezikoslovje in literaturo. Za zgodovino mu ni bilo mogoče in če bi hotel še to dodati, bi morali čakati še tri mesece. Danes je prišel odgovor iz vlivarne v Lipskem, ki sporoča, da je vzela delo v roke (pismo je hodilo menda 2 meseca) in bo torej v prihodnjih snopičih že tudi lahko kaj jezikoslovnega izšlo. Prosil bi torej, da bi ta letnik čimprej zaključili (človek je že v zadregi, ko me marsikdo vprašuje po nadaljevanju), da bi Kaspret kmalu poslal pregled (ki bo prav prišel kot nekako izpopolnilo k Šlebingerjevi bibliografiji) in priporočal bi, da bi korekture smel pregledati kar tu, ker s pošiljanjem se takoj zgubi cel mesec. Rad pa bi, da bi vsaj sredi marca letnik izšel.

Prosim tudi, da bi čimprej s Kaspretom sestavila natanko določitev, pod katerimi pogoji naj sprejme Matica Slovenska naš Časopis v svojo režijo. To moramo pospešiti, ker sicer smo na tleh. Čujem pa (od Šlebingerja), da mislijo tako narediti, da se naš Časopis razdeli: I. jezikoslovni-literarni del, ki imej za nadaljevanje naš Časopis in II. zgodovina naj se iz tega Časopisa izloči in naj se stvari nov Časopis iz Carniole, našega oddelka in mariborskega lista. Nam, mislim, to ne bi bilo na kvar. Je pa v tem kos osebnega vprašanja Kaspretovega. Vendar če hočemo rešiti jezikoslovni časopis, naj se deli. To je menda Mantuanijeva ideja, ki pa jo podpira Matica in bo gotovo to pri pogojih — Bi-li ne bilo umestno, da to že omenimo. Glede črk ni treba staviti predloga, ker je Matica že pri tiskarnah tako dogovorjena, da naroče tiskarne vse potrebne stvari in jih potem Matici vračunajo. Prosim torej, da tudi te pogoje, podpisane od urednikov kmalu določite meni ali Šlebingerju. — Webu so dali za enkrat 1000 kron. Vsaj en mesec, predno bi mu zmanjkalo, naj pošlje zopet na komisijo (kar na moj naslov, da se ne bi zopet tako pozno našlo) kratko novo prošnjo za nadalje. Kako Vam in Vašim! Da bi bilo že bolje! Od hiše do hiše srčne pozdrave.

Vaš hvaležni učenec R.

(Pismo)

Dr. Ramovš Franc
Ljubljana, Čopova 10/I

53

18/II. 19

Velespoštovani gospod profesor!

V včerajšnjem pismu sem čisto pozabil omeniti, da čimprej pošljete tudi Jagićevo pismo in pa besedilo dedikacije. Index za 1. in 2. snopič sem že dogotovil, onega od 3. in 4. pa bom, ko bo vse že ulomljeno. Sicer nič novic.

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili

Vaš hvaležni, zvesti učenec Ramovš

(Dopisnica)

54

10/III.

Velespoštovani g. profesor!

Predvsem najlepše vzprejemne pozdrave v nadi, da Vas graška univerza ne vidi več kot svojega člana. — Danes sem že pokonci. Popoldne danes, od 3^h je v *Slov. Matici*, Kongresni trg 7/I. (po hodniku na dvorišču) seja subkomiteja za filoz. fakulteto, katere se *morate* na vsak način vdeležiti,⁵ ker se bodo baje izdelali predlogi, ki se tudi Vas tičejo. Torej ob 3^h nasvidenje! Lepe pozdrave od žene!

Na veselo svidenje!

Vaš vdani in hvaležni učenec Ramovš

(Na vizički)

55

Ljubljana 6. avgusta 1919

Velecenjeni gospod profesor!

Predvčerajšnjem zvečer je bil tu prof. Mikuličič kot delegat zagrebske univerze. Zagrebski in beograjski profesorji so sklenili, da takoj po rešitvi krize odide k prosvetnemu ministru deputacija 2 zagrebskih, 2 beograjskih in 2 ljubljanskih prof. glede regulacije plač vseuč. prof. Tozadevna spomenica je pripravljena. Glavne točke so: 1.) istovetnost plač v vseh 3 vseuč. mestih; 2.) po 16 letih pride prof. v III. činovni razred s plačo 18.000 dinarjev; 3.) uvedba kolegnine, ki jo dobe profesorji, oprostitev od taks principijelno nemogoča. Prof. Mikuličič je prišel zdaj sem, da to obrazloži in da pozove vseuč. komisijo, da določi 2 delegata za to deputacijo. Sklenili smo, da se za Ljubljano udeleži samo 1 prof.,

⁵ V Gradcu sem zaprosil za poletni semester za dopust in v začetku marca odpotoval z dvema sinovoma v Ljubljano. Druga polovica moje družine je ostala še v Gradcu.

ker je število prof. še majhno in vse šele v začetku. Potne stroške v Zagrebu plačajo profesorji sami, po 30 kron vsak. Določili smo Vas za tega delegata, ker je ravno pri Vas že minister prosvete najbolj vezan po brzojavki⁶ in ste že nekako ljublj. profesor. Potne stroške smo preračunali na kakih 2000 K, iz previdnosti pa se Vam nakaže 3000 K iz vseuč. fonda. Tozadevno nakazilo je danes Verstovšek podpisal. Natančnejše informacije v tej zadevi boste dobili od zagrebških kolegov, ki se boste od Zagreba dalje vozili ž njimi skupaj.

Dan odhoda in vlaka iz Zagreba bo dovolj zgodaj naznanil prof. Mikuličič brzojavno, kar Vam bom brzojavno dalje sporočil. Ob prehodu skozi Ljubljano dobite od predsednika denar za potne stroške.

Korošec radi imenovanj obveščen. Danes je poverjeništvo brzojavno urgiralo imenovanja. Drugega novega ni.

Z lepimi pozdravi na celo rodbino, posebno na Vas!

Vaš vdani učenec Ramovš

PS. Več podrobnega naj Vam pove
v soboto/nedeljo Dr. Kraigher.⁷

(Pismo)

Dr. Ramovš Fr. Ljubljana
Copova 10

56

Velecenjeni g. profesor!

Lj. 9/IX.

Šele danes sem se mogel radi Vašega stanovanja informirati, ker sem dobil Vašo karto in pismo ravno v soboto in v nedeljo in praznik nisem mogel do uradov. Govoril sem danes pri stanov. komisiji radi Vas in sem zvedel, da do danes še niso nič govorili o Vaši vlogi, upati pa smete, da se Vam bo stanovanje pri orožnikih nakazalo.⁸ Spisal in vložil sem tudi vpraševalno polo za Vas. Z Rostoharjem in Prijateljem sem bil tudi danes

⁶ Proti koncu poletnega semestra sem prejel iz Gradca uradni brzojavni poziv, da se izjavim, ali ostanem še dalje na tamošnji univerzi. Odpeljal sem se gor in rektorju izjavil, da se čutim iz raznih razlogov primoranega, odreči se nadaljnji profesuri na graški univerzi. Po čudnem naključju pa me je doma čakal brzojav poverjenika za uk in bogočastje iz Ljubljane z besedilom: »Ministrstvo prosvete me je obvestilo, da je treba Vas zadržati v Ljubljani.« Minister prosvete je bil tedaj Davidovič.

⁷ Jaz sem bil tedaj z rodbino na letovišču na Ljubnem na Gorenjskem, kamor me je izvabil prijatelj Kraigher, ki je med tednom bil še zaposlen v Ljubljani.

⁸ Nisem pa dobil nikakršnega nakazila za kako stanovanje.

pri Brejcu, kjer smo izposlovali nalog stanovanjski komisiji, da se v prvi vrsti dado stanovanja vseuč. prof., ker je to nujno potrebno. V četrtek ob 5^h pop. bo seja komisije vseuč. Na svidenje!

Priporočila, poklone in pozdrave vsem Vašim

Vaš vdani učenec R.

PS. Rešetarju sem pisal, da hočemo o njegovih pogojih govoriti in sklepati pri fakult. seji in v seji akad. senata, pa mu potem uradno vse sporočimo.

(Dopisnica)